

सदा न विश्वेन्द्राजा पापं कृतेह कस्यचित् । अपकृत्य परेषां हि विश्वासादुःखमश्नुते ।

॥ ब्रह्मदत्त उवाच ॥ नाविश्वासादिन्दतेऽर्थानीदन्ते चापि किञ्चन । भयात्केतरान्नित्यं मृतकल्पा भवन्ति च ।

॥ पूजन्नुवाच ॥ यस्येह व्रणितौ पादौ पद्भ्याञ्च परिसर्पति । खन्येते तस्य तौ पादौ सुगुप्तामिह धावतः ।

नेत्राभ्यां सरुजाभ्यां यः प्रतिवातमुदीक्षते । तस्य वायुरूजाऽत्यर्थं नेत्रयोर्भवति ध्रुवं ।

दुष्टं पन्थानमासाद्य यो मोहादुपपद्यते । आत्मनो बलमज्ञाय तदन्तं तस्य जीवितं ।

यस्तु वर्षमविज्ञाय चेन्न कर्षति मानवः । हीनः पुरुषकारेण शस्यं नैवाश्नुते ततः ।

यस्तु तित्तं कषायं वा स्वादु वा मधुरं हितं । आहारं कुरुते नित्यं सोऽमृतत्वाय कल्पते ।

पथं मुक्त्वा तु यो मोहादुष्टमश्राति भोजनं । परिणाममविज्ञाय तदन्तं तस्य जीवितं ।

दैवं पुरुषकारश्च स्थितावन्योन्यसंश्रयात् । उदाराणान्तु सत् कर्म दैवं क्रीवा उपासते ।

कर्म चात्महितं कार्यन्तीच्छन् वा यदि वा मृदु । ग्रस्यते ऽकर्मशीलस्तु सदाऽनैर्यरकिञ्चनः ।

तस्मात् सर्वं व्यपोक्ष्यार्थं कार्यं एव पराक्रमः । सर्वस्वमपि सन्त्यज्य कार्यमात्महितं नरैः ।

विद्या शौर्यञ्च दाक्ष्यञ्च बलं धैर्यञ्च पञ्चमं । मित्राणि सहजान्याङ्गवर्त्तयन्तीह तैर्बुधाः ।

निवेशनञ्च कुप्यञ्च चेन्न भार्या सुहृज्जनः । एतान्युपहितान्याङ्गः सर्वत्र लभते पुमान् ।

सर्वत्र रमते प्राज्ञः सर्वत्र च विराजते । न विभीषयते कश्चिद्भोषितो न विभेति च ।

नित्यं बुद्धिमतोऽप्यर्थः स्वल्पतोऽपि विवर्द्धेत । दाक्ष्येणाकुर्वतः कर्म संयमात् प्रतितिष्ठति ।

गृहस्नेहावबद्धानां नराणामल्पमेधसां । कुस्त्री खादति मांसानि माघसां श्रेणवा इव ।

गृहं चेत्राणि मित्राणि स्वदेश इति चापरे । इत्येवमवसोदन्ति नरा बुद्धिविपर्यये ।

उत्पतेत् सहजादेशाद्वाधिदुर्भिक्षपोडितात् । अन्यत्र वस्तुं गच्छेद्वा वसेद्वा नित्यमानितः ।

तस्मादन्यत्र यास्यामि वस्तुं नाहमिहात्सहे । कृतमेतदनर्थं मे तव पुत्रे च पार्यिव ।

कुभार्याञ्च कुपुत्रञ्च कुराजानं कुसौहृदं । कुसम्बन्धं कुदेशञ्च दूरतः परिवर्जयेत् ।

कुपुत्रे नास्ति विश्वासः कुभार्यायां कुतो रतिः । कुराज्ये निर्दृतिर्नास्ति कुदेशे नास्ति जीविका ।

कुमित्रे सङ्गतिर्नास्ति नित्यमस्थिरसौहृदे । अवमानः कुसम्बन्धे भवत्यर्थविपर्यये ।

सा भार्या या प्रियं व्रूते स पुत्रो यत्र निर्दृतिः । तन्मित्रं यत्र विश्वासः स देशो यत्र जीव्यते ।

यत्र नास्ति बलात्कारः स राजा तीव्रशासनः । भीरेव नास्ति सम्बन्धो दरिद्रं यो बुभूषते ।

भार्या देशोऽथ मित्राणि पुत्रसम्बन्धिबान्धवाः । एते सर्वे गुणवति धर्मेनेव महोपतौ ।

अधर्मज्ञस्य विलयं प्रजा गच्छन्ति निग्रहात् । राजा मूलं त्रिवर्गस्य स्वप्रमत्तोऽनुपालयेत् ।

बलिषद्भागमुद्धृत्य बलिं समुपयोजयेत् । न रक्षति प्रजाः सम्यक् यः स पार्यिवतस्करः ।

दत्त्वाऽभयं यः स्वयमेव राजा न तत्प्रमाणं कुरुतेऽर्थलोभात् । स सर्वलोकादुपलेभ्य पापं सोऽधर्मबुद्धिर्निरयं प्रयाति ।

दत्त्वाऽभयं स्वयं राजा प्रमाणं कुरुते यदि । स सर्वसुखकृज्ज्ञेयः प्रजा धर्मेण पालयन् ।

माता पिता गुरुर्गोप्ता वृद्धिर्ब्रह्मवर्णो यमः । सप्त राज्ञो गुणानेतन्मिनुराह प्रजापतिः ।